

ВЪРА и ДЪЛО

Бюлетин на II Каварненска енория на храм „Св. вмчк Георги“

брой 5 (61), година XII, октомври 2026 г.

Раздава се даром

Основан е през м. декември 1940 г.

КОГАТО ЗЕМЯТА СРЕЩНЕ НЕБЕТО: ИЗКУСТВО, ВЯРА И ВЕЧНОСТ В СЪРЦЕТО НА ЗЛАТНА ДОБРУДЖА

Има едни невидими нишки, които свързват земята ни с небето, миналото с бъдещето и човешкото сърце с вечността. Тези нишки оживяха, преплетени в букви, багри и рими, в националния конкурс „Златна Добруджа – корени, вяра, вечност“. Организиран по повод 190-годишнината на храма „Св. вмчк Георги“ в Каварна, този конкурс се превърна не просто в творческо състезание, а в истинско събитие на духа, събрало под крилото си обичта към родното, православното християнско светоусещане и силата на българския корен.

Общо 145 творби, родени от умовете и сърцата на 135 участници, се стекоха като пълноводна река, за да разкажат за житницата на България. От малките селца до големите градове, от 44 кътчета на родината – с най-силно присъствие от Каварна, Варна, Кърджали, София, Силистра, Бургас и Добрич – българите изляха душата си в почит към земята и вярата.

Най-възнуващото чудо на този конкурс се крие в неговата споделеност между поколенията. Средната възраст на участниците е малко над 24 години – прекрасен знак, че младостта на България търси и намира своите корени. В съзвучие и съвършен диалог, в конкурса се срещнаха честотата на 5-годишните (общо 9 дечица) и мъдростта на най-възрастния участник – 84-годишната Вергиния Радева. Когато едно петгодишно дете нарисова хляба, а една достойна жена на осемдесет и четири твори думи за вярата, времето спира. Тогава разбираме, че Добруджа не е просто географско понятие, а състояние на духа.

Всички творби в конкурса бяха оценявани в пълна анонимност от авторитетно и вдъхновено жури в състав: Ренета Трифонова (администратор и главен редактор на Християнство.бг), Анелия Каменова (главен редактор на вестник „Факел – Каварна плюс“) и Дейвид Георгиев (главен редактор на „Вестник на УНСС“).

За да бъде изборът максимално обективен, журито се водеше от строго определени критерии във всяка област, като по всеки от тях творбите можеха да получат максимум 10 точки (или общ максимален бал от 40 точки от всеки от тримата оценители).

В категория „Проза“ разказите и есетата бяха преценявани според тяхната тематична обвързаност и дълбочина, християнско светоусещане, художествена стойност, стил и езикова култура.

В категория „Поезия“ стиховете бяха оценявани по своята образност и метафоричност, ритмика и мелодика на стиха, идейна автентичност и въздействие на посланието.

В категория „Изобразително изкуство“ журито съпребивяваше творбите през тяхната композиция и колорит, техническо майсторство, оригиналност на концепцията, естетическо въздействие и завършеност.

След прецизно слобяване на оценките, конкурсът излъчи своите златни автори и творби, които оставят трайна следа.

Този конкурс няма да завърши просто с обявяването на победителите. Той ще продължи да живее и да топли. Всички творби, успели да съберат крайна оценка от 60 точки и нагоре (което е повече от половината от максималния общ бал от тримата членове на журито), ще намерят своето място в специално хартиено издание. Тази красива антология на вярата и родолюбието ще бъде отпечатана и тиражирана в навечерието на Рождество Христово – като най-чистия подарък за раждането на Спасителя.

Всеки, който носи Добруджа и вярата в сърцето си и желае да подкрепи конкурса, както и отпечатването на бутиковото издание, може да направи дарение по следната банкова сметка: Банка ДСК, IBAN: BG33STSA93000001602324, титуляр: Атанас Димитров, основание: За конкурса „Златна Добруджа – корени, вяра, вечност“.

Самите отличия – заслужените награди и похвални грамоти – ще тръгнат към своите притежатели в един много специален и символичен ден. На 3 ноември, когато Православната църква отбелязва Обновяването на храма на свети великомъченик Георги Победоносец в град Лида (Палестина), познат в народния календар като Зимен празник на св. вмчк Георги, авторите ще получат своето признание. Под небесния покров на великомъченика – вечния закрилник на христовата армия, на земеделците и на животновъдите – ще бъде сложен венецът на този красив празник на духа, роден именно в чест на празнувания 190-годишен каварненски храм.

„Златна Добруджа – корени, вяра, вечност“ доказва, че докато има кой да рисува хляба, кой да възпява земята и кой да пази християнското светоусещане в сърцето си, Добруджа ще остане златна. И вечна.

Честито на всички вдъхновени творци!

ВД

КАТЕГОРИЯ „ПРОЗА“ (Кратък разказ или есе)

I награда: Йоан Иванов от София – за „Златна Добруджа – корени, вяра, вечност“

II награда: Галина Николова от с. Борима, общ. Троян – за „Жетва на вяра“

III награда: Ева Пацовска от София – за „Камъните помнят“
Специална награда на в. „Факел – Каварна ПЛЮС“: Вера Гитова от Самоков – за „По пътя на житото с дядо и внук“
Специална награда на Християнство.бг: Хазел Шабан от Хасково – за „Златната нива“

КАТЕГОРИЯ „ПОЕЗИЯ“

I награда: Поля Цолова от Луковит – за „Добруджански корен“

II награда: Станка Бонева от Варна – за „Летопис на добруджанските лета“

III награда: Светла Дамяновска от Мездра – за „Добруджа“
Специална награда на ПОДИУМ (сайт за изкуство, култура и медии за Добрич, България и света): Диана Фъртунова от Бургас – за „Ангелите от Калиакра“

КАТЕГОРИЯ „ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО“

I награда: Елена Русева-Милкова от Каварна – за „Златна Добруджа“

II награда: Юлия Станкова от Сливен – за „В корена спи времето, в нивите се ражда животът“

III награда: Габриела Георгиева от Силистра – за „По пътя на традицията“

Специална награда на АтаДим: Мариана Дойчева от София – за „Свети Георги – защитникът на „Житницата на България“

ЗЛАТНА ДОБРУДЖА – КОРЕНИ, ВЯРА, ВЕЧНОСТ

Добруджа. Самото име звучи като бавен, дълбок дъх. Като шепот на земя, която помни повече, отколкото може да се разкаже с думи. Това не е просто географско пространство, очертано на карта – това е духовна територия, съставена от гласове време, човешки съдби и тишина, които говорят по-силно от всеки вик. Добруджа е земя, в която хоризонтът няма край, а небето е толкова близо, че сякаш се навежда над човека, за да го чуе.

Тук просторът не плаши – той възпитава. Учи те да гледаш далеч, да мислиш широко и да носиш в себе си смиреннието на онзи, който знае, че е само част от нещо по-голямо. В Добруджа вятърът не е просто природно явление – той е глас. Той носи думи от миналото, разказва за поколения, които са орали тази земя с ръце, напукани от труд, но и с очи, пълни с надежда. Вятърът разпилва семената, но и спомените – за радости, за страдания, за битки и за мир.

Златото на Добруджа не е скрито под земята, а се люлее над нея. Житните ниви – безкрайни, сияещи, живи – са истинските съкровища на този край. Те не са просто източник на хляб; те са символ на живота, на постоянството и на вярата, че след всяка зима идва пролет, а след всяка суша – плодородие. Всяко зрънце жито носи паметта на човешкия труд, на очакването и на молитвата, изречена без думи.

Когато стъпиш в Добруджа, ти не си просто посетител. Ти ставаш част от ритъма ѝ. Тишината тук не е празнота – тя е наситена, пълна, дълбока. Това е тишината на земя, която е виждала империи да идват и да си отиват, граници да се променят, съдби да се прекръпват и отново да се изправят. В тази тишина се чува ехото на стъпките на предците – онези, които са живели, обичали, страдали и умирали с мисълта за тази земя.

Всеки камък в Добруджа носи име. Име, което може би не е записано никъде, но е запомнено от земята. Всяка стара къща пази легенда – за първата сватба, за последното сбогуване, за нощите, в които лампата е светела до късно, защото някой е чакал. Всяко дърво е свидетел – на детски игри, на тайни разговори, на обещания, дадени под сянката му. А всяко стръчче жито е молитва – издигната към небето с надежда и благодарност.

Корените на Добруджа не се виждат, но се усещат. Те не са само биологични – те са духовни, исторически, човешки. Те са като кръст – тежък, защото носи паметта на болката, но и свят, защото пази смисъла. Корените тук са впиетени в земята така дълбоко, че не могат да бъдат изтръгнати нито от време, нито от граници, нито от забрава. Те са в песните, които се пеят бавно и тъжно, но с достойнство. Те са в приказките, които бабите разказват на внуците си вечер, когато денят е уморен, а нощта – тиха.

Старците в Добруджа помнят. Те помнят дългите зими, когато снегът е затрупвал пътищата, а хората са се събирали около огъня – не само за да се стоплят, но и за да си напомнят, че не са сами. Помнят годините на недоимък, когато хлябът е бил малко, но споделен. Помнят и времената на страх, когато думите са се казвали тихо, но вярата е била силна. Тази памет не е тежест – тя е опора.

Песните на Добруджа са особени. Те не крещат, не се натрапват – те се разгръщат бавно, като пейзажа. В тях има тъга, но и примирение; болка, но и светлина. Те разказват за любов, която чака, за мъка, която се носи достойно, и за надежда, която не утасва. Тези песни са като самата земя – устойчиви, дълбоки и истински.

Вярата в Добруджа не е показна. Тя не търси внимание, не се нуждае от доказателства. Тя е тиха и постоянна, като пулса на земята. Вярата има лице – лицето на стария храм в селото, който звъни в неделя сутрин, дори когато хората са малко. Камбанният

звън не просто отброява времето – той го освещава. Той напомня, че има нещо по-висше, което държи света цял.

Вярата е и в училищния двор, където детският смях звучи като обещание. Вярата е в учителя, който въпреки трудностите продължава да учи децата на букви и смисъл. Вярата е в майката, която изпраща детето си далеч, с болка в сърцето, но и с надежда, че то ще намери своя път. Тази вяра не е абстрактна – тя е жива, човешка, делнична.

Молитвите в Добруджа често са без думи. Те са в погледа към залеза над нивите, когато слънцето багри житото в огнено злато. Те са в жеста на благодарност за хляба на масата, в пропката, изречена трудно, но искрено. Вярата тук е в простите думи „Благодаря“ и „Прости“ – думи, които носят тежестта на цял един морален свят.

Вятърът, който минава над житата, носи тази вяра. Той не я показва, но я разпръсква навсякъде – в къщите, в пътищата, в сърцата. Това е вяра, която не изчезва, дори когато храмовете опустеят, а селата се смаят. Защото тя не е само в стени – тя е в хората.

А вечността... Вечността в Добруджа не е далечна философска идея. Тя е осезаема. Тя е в дъха на земята, която не умира, а само сменя лицата си. Вечността е в цикъла на сеитбата и жътвата, в повторението, което не е едно и също, а винаги ново. Вечността е в това, че животът продължава, въпреки всичко.

Децата, които тичат по прашните пътища, са част от тази вечност, дори без да го осъзнават. Те носят в стъпките си древна песен – песента на поколенията преди тях. Те ираят на места, където някога са

играли други деца, които сега са спомен. Но чрез тях споменът оживява отново.

Младите, които заминават, също са част от вечността на Добруджа. Те тръгват към градове и държави, но носят земята в себе си. Черноземът остава под ноктите им, мирисът на липа – в паметта им, а шепотът на нивите – в сънищата им. Дори далеч, те знаят откъде са тръгнали. И често се връщат – ако не с тяло, то със сърце.

Домът в Добруджа може да се руши. Къщи се изоставят, покриви падат, дворове буренясват. Но домът като идея не изчезва. Той може да бъде изграден отново, защото основата му е здрава – тя е в корена. Коренът не се вижда, но държи всичко.

Добруджа златнее не само през лятото. Тя златнее, когато човек се върне към себе си. Когато спре да бърза и започне да слуша. Когато разбере, че земята не е просто място за живеене, а съдба, отговорност и дар. Тук човек се учи да бъде търпелив, защото земята не дава плод веднага. Но когато даде – той е щедър.

Да разпознаеш наследството си означава да го носиш с достойнство. Не като товар, а като светлина. Добруджа учи точно на това – на смирена гордост. Тя не крещи за себе си, но който я познава, знае стойността ѝ.

Ако някой ден ме попитат какво е Добруджа, няма да търся сложни думи. Ще кажа, че тя е песен, която не познава край. Песен, която се предава от уста на уста, от сърце на сърце. Тя е кръст, който не убива, а съхранява – защото учи на жертва, но и на смисъл. Тя е ръка, протегната през времето – ръка, която свързва миналото с бъдещето.

Корени. Вярa. Вечност. Това не са просто думи в Добруджа. Те са ритъмът, с който земята диша. Бавен, устойчив, вечен. И докато някой още разказва за тази земя, докато дете произнася име с обич, а стар човек благославя прага на дома си – Добруджа ще живее. Не само като място, а като дух, който не може да бъде заличен.

Йоан Иванов, София

„Златна Добруджа“, Елена Русева-Милкова, Каварна

ЖЕТВА НА ВЯРА

Мечтая... Моля се... Вярвам...

Море от облени в слънце житни класове, свели пълни със зърна глави. Златна Добруджа. И там, сред житата, един човек целеустремено крачи напред към хоризонта. Апостол Андрей – Първозваният от Господ Иисус Христос. Призваният да проправи път на благовестителството.

Защото „Жетвата е изобилна, а работниците – малко“ (Мат. 9:37). Божието слово трябва да достигне до изгубените и търсещи човешки души. Божието слово, чрез което да познаят истината. Божието слово, което да ги освободи от оковите на греха. Божието слово, чрез което да преминат от смъртта към вечен живот. Пътят на благовестител-

ството за пътя на спасението. Благата вест за спасението на човека чрез Иисус Христос.

Мечтая... Животът ми да е път с Бога, за Бога, към Бога. Не аз, а Христос да живее в мен. И другите да виждат не мен, а Него. И когато ми кажат, че съм добър човек, да им отговоря, че доброто у мен идва от Иисус Христос. Че то е отражение на същността на Този, към Когото гледам, Комуто подражавам. Защото какво може да обърне човек, да го накара да се замисли? Не е ли това досегът с живота на истински вярващите християни? Досегът с Бог, на когото сме направили дом в сърцата си. А когато другите видят проявлението на Бог в живота ни, ще ни попитат защо сме различни. И ние трябва да сме готови да им отговорим, да споделим с тях благата вест за нашата надежда в Господ Иисус Христос. Мечтая всеки християнин да пропраща път за благовестието. Мечтая България да се превърне в Златна Добруджа, осяяна от благовестителски пътища.

Моля се... Мечтите да се превърнат в реалност. Моля се на „Господаря на жетвата да изпрати работници на жетвата Си“ (Мат. 9:38). Моля се аз да съм един от тези работници. Моля се Бог да ме променя, така че моето егоистично, горко Аз да се смалее, а Той да расте вътре в мен. Моля се животът на всеки един вярващ да е свидетелство за Божията любов. И въпреки че не намирам подходящите думи, че не мога да подреда правилно мислите си и

препускам в дебрите на съзнанието си, че сричам като първокласник и позволявам на емоциите да ме завладеят, аз не спирам, не спирам да се моля. Защото зная, че Бог ме чува, че винаги има време да ме изслуша. Моля се и вярвам...

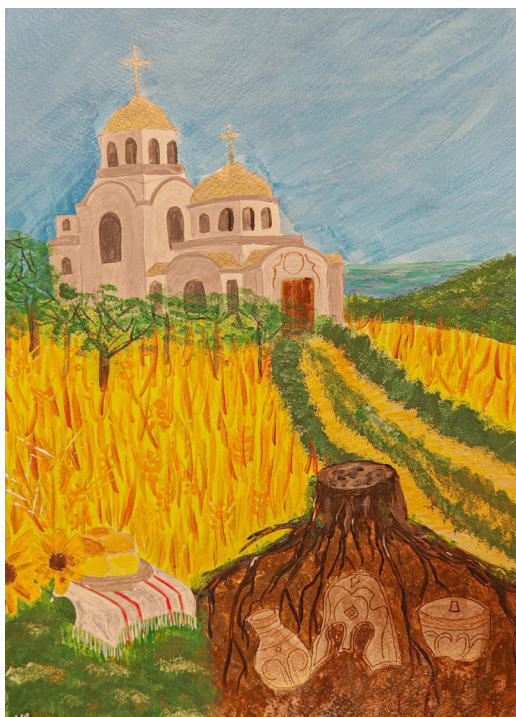
Вярвам... Че за Бог няма невъзможни неща. Вярвам, че любовта е в основата на всичко. Любовта на Бог към човека, любовта на човек към Бога, любовта на човек към човека. Неслучайно сам Иисус Христос казва, че две са най-големите заповеди: „Да възлюбиш Господа, твоя Бог, с цялото си сърце, с цялата си душа и с целия си ум“ (Мат. 22:37) и „Да възлюбиш ближния си както себе си“ (Мат. 22:39). Вярвам, че пътят на благовестителството е основан на любовта. Нищо не става без любов. Вярвам, че истинската, чистата, всеотдайната и безкористната любов може да променя съдби.

Един ден... Скоро или не. Само Бог знае. Жетварите ще приберат житото в житницата (Мат. 13:30). Един ден всички Божии деца ще се приберем у дома. В нашия истински дом, при нашия небесен Отец. И ще бъдем заедно за вечността.

Мечтая... Там да видя много познати лица. Моля се... Бог да ми даде сили да работя усърдно на Божията нива. Вярвам... Вярвам в Божията милост и любов.

Мечтайте... Молете се... Вярвайте...

Галина Николова, с. Борима

„В корена си времето, в нивите се ражда животът“,
Юлия Станкова, Сливен

КАМЪНИТЕ ПОМНЯТ

Стела спря, за да си оправи къпата, която буйният декемврийски вятър бе разхлабил, и за първи път от много време погледна към храма от точка, позволяваща да види фасадата му в цялост. Все бързаше за служба, все нещо злободневно я задържаше по-дълго у дома и щом най-сетне отвореше вратата на църквата, мислено едновременно се укоряваше, че пак не е смогнала да дойде по-рано, и се пренасяше с кръстния знак в друг свят – такъв, в който приприяността отпреди миг вече губеше значение.

Този път добруджанският северняк дойде на помощ и тя обходи с поглед външната част на храма „Св. вмчк Георги“. Невисоката светла страда, сгушена сред градинка в центъра на Добрич, с кротост чакаше своите миряни. Погледът на Стела попадна върху надписа над входа с годината на построяване – 1864.

Не съвсем, помисли си тя. Всъщност, както немалко храмове и този стоеше върху основите на друг – построен две десетилетия по-рано и изгорял през Кримската война. Мястото за църквата дарил добричкният възрожденец Иван Хадживълков, а добричлии в знак на признателност го погребали в двора ѝ. Това Стела знаеше от публикации в медиите. А също и че румънците по време на тяхното владичество поръчали да се махне надгробната му плоча, за да бъде забравен този значим българин. До ден днешен не бе сигурно къде точно е гробът му.

Като всеки човек, попаднал на интересна загадка, и Стела дълго се рови за информация относно личността на Иван Хадживълков, а също и за вероятното местонахождение на гроба му. „Пред черковната врата“ – така внучка му Тота Караиванова беше описала мястото. Но къде ли? Не само тя, но и още трима души, събрали се през 1977 г., за да посочат местонахождението на гроба, което помнели. „И като са го сторили, защо пак не се знае?“ – запита се Стела, която точно в този момент минаваше по каменните плочи пред входа на църквата. Сякаш някой нарочно подхранваше забвенията. Стела почти тръсна глава от негодувание, докато открехваше тежката врата, после се сепна и прекрачи смиренно в притвора.

Вдясно на влизашите миряни висеше плоча с летописа на храма. Тук нямаше място за едно име, което Стела помнеше

от статиите – Васил Русков. Художник, един от реставраторите на иконите в храма през 1929 – годината, в която зидарите, по заповед на румънските власти, премахнали надгробната плоча на Иван Хадживълков. Русков бил млад, със свой състудент получил тази отговорна задача, но имената им останали само в паметта на наследниците им. (Стела знаеше историята от голямата му дъщеря, добричка учителка, иначе никъде не ги пишеше). Пак забвенията. Но при Русков то не спираше дотам. Той и карта на България направил, вече на стари години, в село Огражден, релефна, цветна, силеш ли вода в нея и реките наистина се стичат в Черно море. Искал нещо да остави след себе си. Помагал му с ентузиазъм един местен учител с учениците си. Но запомнен бил само учителят – Русков бил от семейство, неудобно на силните на деня.

Въртележка от факти, от която главата на Стела се замайваше. Добре че гласът на свещеника, отекващ в църквата, я върна към истинската цел на посещението ѝ. Тя зае обичайното си място близо до изхода, не се чувстваше достойна да стои по-напред. И потъна – в думите, в гласовете на свещеника и хора, в благите очи на иконите, в себе си. Неделя Сиропустна. Колко по-силно се запнедваха богослужебните думи в душата ѝ непосредствено преди изпитанието на предстоящия пост! Чакаше я урок по смирение, също както я чакаха сега у дома двата ѝ най-големи източника на това състояние на духа – нейните деца. А нима желанието да бъдеш запомнен не беше в противовес с това да бъдеш смирен?

Свещеникът завърши службата с думи за прошката и забравата. Колко трудно е да простиш, но колко пречистващо. Стела добре познаваше това усещане. През последните години бе простила неща, които не беше подозирала, че има сили да прости, на хора, от които сега вече я делеше цяла вечност. С Божията помощ им прости, с вярата, която намери за себе си и която ѝ водеше тук, макар в нейния свят всяко идване да беше битка с ежедневието, седящо като неотвалим камък между нея и това свято място. Прости, но беше още далеч от забравянето и още твърде близо до същия този свят.

Не просто да простиш стореното зло, но да забравиш за него и да обичаш ближния си, говореше свещеникът. „А какво ли е успял да прости Васил Русков?“, питаеше се Стела.

След службата тя излезе със замислен поглед от църквата, а очите ѝ обходиха плочите пред входа – сега гробът на Хаджи Иван трябва да лежи някъде точно пред нея. Дали имаше нужда да бъде намерен?

– Камъните помнят – изтръгна я от мислите ѝ дребничката женица с блуждаещ поглед, която просепше пред храма. – Те всичко помнят. – повтори тя повече на себе си и

протегна ръка.

Стела бръкна инстинктивно в джоба си и извади монета. Очите ѝ още не успяваха да се откъснат от плочите пред храма.

– Сигурно е така – отвърна тя, докато я подаваше, – камъните помнят, но мълчат. Как иначе ще простим и забравим?

Ева Пацовска, София

ПО ПЪТЯ НА ЖИТОТО С ДЯДО И ВНУК

Лятото се готвеше да си отиде мълчешком, но все още не си тръгваше и гъделичкаше с топлиите си пръсти всички живинки, които се криеха под дърво и камък, за да намерят малко хладинка. Единственото им спасение бяха кълбестите облаци, които хвърляха своите блуждаещи сенки върху поляните. Тревата беше отдавна пожълтяла, но прегорелите ѝ върхове танцуваха в синхрон под ритмичния повей на вятъра. В далечината се виждаше как този танц го поемат нивята с пшеница, чието зърно чакаше да бъде събрано.

Свечеряваше се... Песента на скакалците насичаше тишината, сякаш за да припомним, че времето не е спряло. То не можеше да спре и връзваше възлите на чергата, която тъчеше на стана си деликатно, като ги притискаше здраво със совалката, за да ги сплъсти и да направи тъканта плътна, а после да застели с нея земята, за да я предпази от суровата зима.

На фона на пурпурния „По пътя на традицията“, Габриела Георгиева, Силистра
диск на залязващото слънце, в безкрайността на тази шир, чийто контур свършваше с очертанятия на Балкана, се открояваше един едър силует. Той не беше сам. До него бе очертана сянката на дете. Между тях имаше една особена връзка, такава каквато може да съществува само между дядо и внуке, между старостта и необремеността на младостта, между изгрева и залеза. Те общуваха помежду си не само с думи, а с поглед, с жест, с тиха въздишка... Имаше толкова много изречени неща и още толкова, които чакаха своето време, а то тъчеше чергата си старателно, теглейки нишките си от миналото, настоящето и бъдещето.

В този момент на споделена интимност, ръката на мъжа-загубяла от слънцето и набраздена от работа, погали върховете на житото. Стисна един клас между пръстите си и слухът му се наслади на тихия пукот от ороненото зърно, а по тялото му се разляха тръпки на задоволство. Житото се беше наляло! В уморения му поглед изплува спомена за миналото, ярък като огъня, който палеха вечер в огнището.

– Време е за жътва – прошепна мъжът и продължи с мекия си глас. – Утре денят ще бъде ветровит и ще докара облаци, а след тях ще дойдат дъждовете. Трябва комбайните да ожънат преди да завали.

– Откъде знаеш, дядо? – попита детето.

– Зная, сине, знам... Погледни слънцето и облациите около него, които са пурпурно червени. Моят дядо ме научи да наблюдавам природата, да я чувам, за да я разбирам и да знам какво ни веща. Не е трудно, сине! Всеки може да го прави, стига да има сетива, които да отвори към света, който го заобикаля.

Малкият гледаше дядо си с възхищение, клепките му не мигваха, а съзнанието му записваше всяка дума, изречена от стареца. Въпреки крехката си възраст, той имаше една особена чувствителност, която му помагаше да долови в интонациите на хората приливите на радост и на тъга, на болка и на смирение. Опиянено от думите на възрастния мъж, детето се обърна към него и с едва доловим глас промълви:

– Дядо, за какво мислиш? Погледът ти е тъжен... Защо?

Сепнат от неочаквания въпрос, мъжът усети, че се беше върнал 70 години назад във времето, когато той самият беше невръстен хлапак и слушаше с възхита дядо си.

В съзнанието му се възродиха неговите думи и той започна да ги предава на внука си.

Заговори и от гърдите му излезе един благ глас, в чиито вибрации се усещаха носталгични нотки по миналото, което тлееше като жив въглен в душата му:

– Земята, сине, е отражение на отношението на хората към нея! Когато те я уважават, тя им отваряща за добро.

Когато те не се грижат за нея и тя не се грижи за тях. Някога, зърното беше едро, но и потта на хората, изтекла от челата им, беше такава. Тя падаше на едри капки и попиваше директно в пръстта. Плутовете бяха от дърво и меко обръщаха почвата. Днес я работим с желязо и купинария я газим. Земята не обича желязото, защото то има тежка енергия, която се поема от житото, а житото е хляба. Сетне сине, ти ядеш този хляб и се захранваш с тази енергия. Предаваш я на другите, връщаш я на земята...

Ние хората, за съжаление, сме проводници както на доброто,

така и на злото и трябва да знаем как да отсяваме едното от другото. Запомни добре, чедо мое, всичко в този живот е кръговрат!

– Кръговрат ли? Какво е това? – попита детето с неразбиращ поглед, който се криеше под дългите му мигли.

Едва доловима усмивка озари лицето на стареца. Той се радваше на детската непосредственост, на това неподправено любопитство и подхвана разказа си отдалече:

– Земята е нашата майка, която изобилно ражда и ние се радваме на нейните блага. Като всяка майка, тя е търпелива с децата си и не иска много в замяна. Тя ни позволява да я копаем, за да стигнем до недрата ѝ; да я орем, за да сеем нивята и нищо не казва, но с времето изнемолява. Тогава, като нейни деца, ние трябва да поемем отговорността си пред нея. Трябва да ѝ се посветим, да я нахраним. Някога хората са я хранели с тор от оборите си, а сега ѝ хвърлят изкуствен. После се оплакват, че безвкусна била храната... Хората пазеха земята, грижеха се за нея и не я заразяваха с химикали. Имаха търпение да я чуят и да стиснат шепя пръст в дланта си, за да усетят топлината ѝ. Говореха си с нея, а като дойдеше време за жътва, те се сплотяваха, даже се сродяваха.

Старецът задържа дъха си и погледът му погали нивята с житото, чиито стебла вятърът беше поел в прегръдката си. Те пееха в тишината и нежната мелодия на тази песен докосна отново струната на спомените му. Той си спомняше за жътвата, за знойното време и тежката мара на по пладне, чуваше песните на жътварките, падащите снопи и думите на своя дядо. Без да губи време продължи разказа си, а детето беше цялото в очакване.

– Началото на жътвата винаги е било празник за всеки дом. Молитвата тя да бъде спорна и градушка да не удари класовете окриляла устните на мало и голямо. През този период, изгревите и залезите се сливали и трептели в една дума: „Жътва!“. Преди първи петли, паламарките, съпловите и бъкелът за студена вода били готови. Домът ухаел на топъл хляб омесен от стопанката му. Моят дядо ми казваше, че сутрин всички се измивали и слагали бели ризи преди да отидат на полето. Нивите, притаили дъх, чакали да дойдат жетварките и да ги наситят с хубост. Око да се нагледа, сърце да се нарадва!

Най-първата и напета мома зажънва класовете първа, за да върви леко жътвата, която не била лека, нито пък бърза. В маранята на горещия ден като бели гълъби из полето се реели развързаните забрадки на жените, чиито снаги оставали прегънати до залез слънце. Покривали се с кърпи, за да запазят лицата си бели, та чак прозрачни.

Въпреки изнурителния труд, винаги се намирала някоя, която да подхване песен и да подхрани с енергия останалите жътварки, а те включвали гласовете си на различни нива и къдрели мелодията като дантела. Тя се подемала от топлия вятър и се разнасяла волна над натежалите класове, като ги галела нежно с крайчетата си. Жените пеели своите песни докато жънали, а ръкоите им пригласяли със звънливо свистене. Снопите падали порязани, а момите ги вдигали и преди да започнат да ги връзват, всички наред събирали най-едриите класове и правели от тях сноп, който наричали да бъде „Царят на нивата“. В него влигали червен конец и го оставяли по средата на ожънатото стърнище, за да бъде изобилна реколтата на следващата година.

Помни, сине, че само човек, който е орал, съл и жънал с любов, изкарва здравословно жито, защото в него той е оставил част от душата си!

– А после, след жътвата, какво правехте с класовете, дядо?

– Идваше време за вършитба, сине. Бях много малък, но си спомням как сядах до дядо в каруцата и отивахме да натоварим снопите. Той мятеше една черга на колата, та ако случайно се отронеше жито да не изпадне по пътя. Знай чедо, че всяко зрънце е дар Божий. В него има колкото мъка, толкова и радост!

Върху чергата подреждахме отрязаните класове. Сноп по сноп, докато се напълни каруцата. Сетне, моят дядо хващаше юздите на воловете и тръгвахме към гумното. Мен ме слагаше върху снопите, а той ходеше и пееше. Душата му преливаше от благодарност към природата, защото него лято, тя беше благосклонна към селото. Не им бе пратила нито градушка, нито пък ги беше изпепелила с жегата и суша. Класовете се бяха наляли и имаше достатъчно зърно за семе, за брашно, па и да заделиш някоя крина за продан.

– Дядо, а как отделяхте зърното от люспите? – с нескрито любопитство попита детето.

– И това не беше лесна работа, сине, а дълга и изнурителна... Спомням си как мъжете разстилах класовете по земята и оставяха воловете да вървят отгоре им като се въртяха в кръг, теглейки диканя. И така, докато не изпадне зърното от тях. После събираха едрата слама и се молеха за вятър, който да повее и да отнесе със себе си дребните люспици. Така поне шест или седем пъти, а жените премитаха грижовно хармана, за да не се загуби нито зрънце.

Малкият слушаше в захлас и рисуаше картини в главата си. Красиви, наситени с цвят, изпълнени с движение, с песни и много емоции. Те обземаха душата му и той оставаше подвластен на този унес, който го правеше съпричастен на едно далечно и непознато за него минало.

– А после, дядо, после... Как се получаваше брашното? Старецът се усмихна на детската припряност, а време-

то забърза пръстите си по чергата, която тъчеше. Той погледна внука си и очите им се сляха, душите им се обединиха в една, а сърцата им учестиха ритъма си, пренасяйки се отново в онова минало, което се пазеше само в спомените на възрастния мъж.

– Овършаното зърно, сине, се мелеше на воденицата. Дядо ми бе нейният стопанин. Тя беше на края на селото, при бързея, дето слиза от Балкана. Хората му носеха зърното си, а той благородно ги посрещаше с усмивка. Те го поздравяваха с „Добър ден, воденичарю!“, а той им отговаряше благо с „Дал Ви Бог добро!“. Така ги приемаше и така ги изпровождаше. Добро да срещат по пътя си, добро да сеят с душите си и на добро да учат децата си!

После грабваше чувалите и ги изсипваше да се мелят между воденичните камъни. Още пазя миризмата на прясното смяно зърно. Онази, която е трудно определима, гделичка ноздрите и същевременно сладка. Дядо ми гребваше шепата от него и го гледаше с благоговение. „Докато брашното е топло – казваше той – то е живо и носи душа! Тя е събрала по зрънце от емоцията на селяните, които са сели; от жените, които са отправяли молитви за плодородна година и от момите дето са замръквали по жътвата...“

Брашното знае що е нестода, що е радост от немотия, що е добра дума и най-вече що е благодарност. С него баба ми баеше, замесваше хляба, мълчеше над него, пееше, плачеше...

Помни сине, брашното е свято, защото то е насыщният! С комат от него ще заситиш глада си. С комат ще нахраниш несретника и ще сториш добро! С брашно се меси погачата за новородено, а с жито се изпраща покойника...

Детето преглътна комата, който му бе застанал в гърлото, а дядо му избърса очите си...

И двамата осъзнаваха, че са частица от кръговрата на живота. Пулсът им се учести, подобно на тиктакането на часовника, измерващ времето, което теглеше краищата на чергата към себе си.

Слънцето се бе спуснало ниско зад хоризонта и здрач обгръщаше полето. Две сенки тръгнаха мълчешком сред житата. Класовете поеха частица от душите им, за да ги наляят в зърното и да съхранят разказа, който един ден детето щеше да предаде на своя внук.

Вера Гилова, Самоков

ЗЛАТНАТА НИВА

Когато камбаната на храма „Св. вмчк Георги“ зазвняваше, баба Стойна винаги спираше работа. Дори и в най-жътвеното време тя оставяше сърпа, избърсваше челото си и прекръстваше добруджанската земя, сякаш беше жива.

– Тая земя помни повече от нас – казваше тя. – В нея са корените ни, а корен без вяра изсъхва.

Никола, нейният внук, обичаше да слуша тези думи. Докато другите момчета мечтаеха за далечни градове, той гледеше как житото се вълнува като море и усещаше, че тук е неговият дом.

Една вечер, когато слънцето боядиса нивите в злато, Никола попита:

– Бабо, защо наричат Добруджа златна?

Тя се усмихна и посочи хоризонта:

– Не заради житото, чедо. А заради хората, които са устояли. Тук всяка буца пръст е напоена с молитва.

Когато буря удари селото и унищожи част от реколтата, хората не се отчаяха. Събраха се в храма, запалиха свещи и заедно изрекоха надеждата си. Никола гледеше как светлината трепти по иконите и разбра, че силата на Добруджа не е само в земята, а в сърцата.

С времето баба Стойна си отиде, но Никола остана. Зася нови ниви и всяка сутрин минаваше край църквата. Камбаната все така звънеше, а житото отново растеше.

Тогави Никола осъзна – корените му са в тази земя, вярата – в този храм, а вечността – в онова тихо златно поле, което свързва миналото и бъдещето в едно.

Хазел Шабан, Хасково

ДОБРУДЖАНСКИ КОРЕН

Между Дунав и Черно море
Аспарух със войска е пристигнал.
Сред вихрушки и диви коне
своето сребърно копие вдигнал.

Като огън в молитвен олтар
се родили жита златнооки,
и навярно това ни е дар –
пратен свише, направо от Бога.

Колко кръв тази малка земя
е изпила от ступени стомни,
и оплаквала своите чеда –
че са робии, нещастни, бездомни.

Но християнската вяра звучи –
в добруджанския край тя изгрява.
Като восъчна пита блести
и народа с любов приютява.

Огледалното синьо небе
гледа българки с дух непреклонен.

Във очите им зрее поле –
непокътнати, живи икони.

Не прекрачвай ти тази земя,
ако нямаш сърце да обичаш.
Тя е свята, безценна, една.
Тя смирява – и сам коленичиш.

Вечността е оставила тук
сила, свързана с нашата орис.
И на всички пожари – напук,
приютява и цар, и бездомен.

Във широките равни бразди
се изгубва човек като птица.
И дори надалеч да лети –
тя го връща със шепи пшеница.

И когато денят се стопи,
разпознал доброта и човечност,
цяла Добруджа нежно шепти:
„Ти си коренът. Тихата вечност.“

Поля Цолова, Луковит

ЛЕТОПИС НА ДОБРУДЖАНСКИТЕ ЛЕТА

Когато лятото все още е дете
по ниви и по пътища палува,
неузрели плодове бере,
босо из шубраците се шумтва,
събира спомени край близкото море,
мирише плевелите, учи се да плува,
мечтае: всичко неизвестно да прозре...
Денят не стига – кратък му се струва.

*В унес „Мило ми е, мамо“ слуша,
когато в ласките на Добруджа се сгуши.*

Настъпва време – лятото узрява
и в зрелостта усеща двойна сила.
В жежкия въздух жито натежава,
царевичата разпуска гъста свила

като мома, преди да се годява.
То, лятото, труда си не брои –
станало е мъдър мъж и вярава:
земята ще му се отблагодари.

*Добруджа като жена любима
му е свидна, не е заменима.*

Полека... идва залезът на лятото.
В сенките – размисък и отмора.
Отпива чай; опитва от меда си то
на столче под лозницата на двора.
Не тъгува, не страда, не се суети.
Не събира хербарии, не прелиства албуми.
Никому нищо сега не дължи...
А с Бог си говори само без думи.

Станка Бонева, Варна

ДОБРУДЖА

Край село Тюленово
сондите се покланят до земята –
метални птици, пиенци на малки глътки нефт.

Ветрогенератори, стъпили сред цъфналите билки,
навиват мъглата като захарен памук.
Ухае сладко на Еньовден.

Електрическите стълбове са опънали
кабели-простори във всички посоки.
Лястовиците са щипките, очакващи прането.

Морето сапунива крайбрежните скали.
Бяла пяна се кълби и оттича.
Брегът блести, изплакнат със седем води.

Недоспали русалки изплуват от пещерите.
Птиците, гнездящи в дупките на скалите,
са ги разбудили с врявата си.

Царевичите – гвардейци, строени в редици,
стоят мирно. Униформите им са тъмнозелени,
с поклащащи се жълти пера на шапките.

Слънчогледите – хиляди изплашени
прежълтели лица, обърнати нагоре.
А небето – буреносно облачно.

Гъстата рижка козина на нивата с пшеница
е настръхнала –
раздвоеното езиче на светкавицата я ужасява.

Лозите крият с треперещи длани
зелените очи на гроздовете –
да не гледат връхлитащата буря.

Дъжд над лавандуловото поле –
подгизнало лилаво рипсено кадифе,
залепнало върху тъмната кожа на земята.

Светла Дамяновска, Мездра

АНГЕЛИТЕ ОТ КАЛИАКРА

Четиридесет девойки сплитат плитки
край Калиакра в тъмна пещера.
Животът и смъртта днес влизат в битка.
Притихва свит приборът край брега.

И две редици – млади бели птици,
политат като ято в пропастта.
Във ангели превръщат се девичи –
мадоните безсмъртни на честта.

Към залева душите се възнасят
и кръст до кръв разкъсва небеса.

А ужасени чайки произнасят
молитва. И със крехък хоросан
от морска пяна гроб морето зида –
да погребат със чест във вечността
девойките. Венци от черни миди
вълните свиват покрай крепостта.

Османците – от ужас вкаменени,
замаяни залитат и със вик
Аллах зоват във сумрака вечерен,
от унижение с икрам да ги спаси.

Че дивите войници, настръвени
за млада плът, гяурска красота,
от българките бяха победени
със воля и копнеж за свобода.

Диана Фъртунова, Бургас

храм „Св. вмчк Георги“

9650 Каварна, ул. „Г. С. Раковски“ 2

Основател на енорийския бюлетин: О. Василий Яков
Идея за възстановяване на изданието, съставител и издател:
Атанас Димитров – АтаДим, редактор: Ренета Трифонова,
предпечатна подготовка: Кристиан Велев
ISSN 2535 – 0455

Нито една част от изданието не може да бъде разпространявана или препечатвана без изричното писмено разрешение на редакцията. Редакционната колегия не носи отговорност за изразените лични мнения на авторите.

Екипът на „Вяра и Дело“ търси съмишленици и подкрепа! Всеки желаещ може да помогне по най-удобния за него начин: чрез писане на статии, репортажи, пътеписи, преводи, разпространение на бюлетина, финансова подкрепа за устойчивостта на изданието и др. За повече информация: dompro@abv.bg, 088 9289387.

Можете да четете напълно безплатно броевете на „Вяра и Дело“ онлайн: <https://hristianstvo.bg/вяра-и-дело>